

Tribuna

Albert Bertrana i Bernaus. President de l'Agència del Cens Nacional del Poble Català

Parlem del '... o referèndum'

Ben entès, em refereixo al referèndum o consulta d'autodeterminació del poble català en el cas que l'Estat espanyol no s'avingui abans a un referèndum pactat amb la Generalitat.

EN PRIMER LLOC, EN CAP CAS n'hem de dir *unilateral* nosaltres mateixos. Sorpren que aquest adjectiu pejoratiu —que ens ve perquè el va utilitzar Sèrbia contra la declaració d'independència de Kosovo— sigui reprès voluntàriament per alguns independentistes catalans. Potser pensen donar-li així un aire més contundent. La realitat, però, és molt diferent i desaconsella que utilitzem nosaltres aquest adjectiu que ens desqualifica en dret internacional. Ja l'utilitzaran els adversaris.

ELS DIRIGENTS DEL POBLE DE KOSOVA que van adoptar aquella declaració d'independència no en van dir mai *unilateral*. El consell de seguretat i l'assemblea de l'ONU van rebre la denúncia de Sèrbia per la declaració d'independència de Kosovo portant el qualificatiu d'*unilateral*, i es va mantenir en la petició de dictamen consultiu adreçada al Tribunal Internacional de Justícia (TIJ) de l'ONU: "La declaració unilateral d'independència de les institucions provisionals d'administració autònoma de Kosovo és conforme al dret internacional?" Per això apareix com a *unilateral* en el títol d'aquell dictamen de 2010. Però el TIJ, com a tribunal neutral, quan parla ell sense citar altres fonts, en les 54 pàgines del dictamen, es refereix moltes vegades a la declaració sense dir-ne mai *unilateral*. En realitat la declaració de Kosovo no va ser tan unilateral com s'ha dit a Catalunya. El secretari general de l'ONU havia nomenat un expresident de Finlàndia com a enviat especial pel procés en curs a Kosovo. El març de 2007 aquest enviat especial de l'ONU va adreçar un informe

al secretari general on diu que no veu possibilitats d'acord entre les parts (Kosova i Sèrbia): "He arribat a la conclusió que l'única opció viable per a Kosovo és la independència." I aquesta conclusió i l'enviat especial, Martti Ahtisaari, figuren en el punt primer de la declaració d'independència del febrer de 2008, en prova de no unilateralitat.

TOT I LES DIFERÈNCIES AMB EL CAS de Catalunya, del precedent del TIJ sobre Kosovo en surten idees per al referèndum no pactat amb Espanya, el qual necessitarà alguna forma de bilateralitat o d'entesa a escala internacional. Vegem. Després de considerar "que el dret internacional general no comporta cap prohibició aplicable de les declaracions d'independència" (paràgraf 84), i després d'assegurar-se que no era l'Assemblea (Parlament) de Kosovo qui havia adoptat la declaració d'inde-

pendència (paràgrafs 102 a 109), el TIJ arriba a la conclusió general, que hauríem de tenir present en la seva totalitat: "El Tribunal ha conclòs que l'adopció de la declaració d'independència del 17 de febrer de 2008 no viola ni el dret internacional general, ni la resolució 1244 (1999) del consell de seguretat, ni el marc constitucional. En conseqüència, l'adopció de la dita declaració no viola cap regla aplicable de dret internacional" (paràgraf 122). És a dir que el TIJ inclou com a condició necessària, acomplida a Kosovo, que la declaració d'independència no violi el marc constitucional vigent en aquell moment, i per això constata prèviament que no l'havia feta l'Assemblea (Parlament) de Kosovo regida per aquell marc constitucional posat per l'ONU.

A CATALUNYA, DE MANERA SIMILAR a Kosovo i com s'està veient a la pràctica, cal un òrgan nou de representació no regit per la Constitució espanyola, per tant, no imputable, elegit amb un cens electoral propi, per exemple d'inscripció voluntària, perquè deixi de constituir un afer intern espanyol a fi que la comunitat internacional el pugui emparar per organitzar el referèndum o la consulta d'autodeterminació efectiva. El Pacte Nacional per a l'Autodeterminació conté un pla en aquest sentit desllorador, comunicat a partits sobiranistes i a la societat civil, amb propostes de coordinació amb el procés actual. Car la lectura excessivament optimista del dictamen del TIJ sobre Kosovo ha donat lloc a simplificacions i propostes il·lusionadores però que topen amb el mur constitucional. La il·lusió creada ja ha fet la seva feina. Per mantenir la base social de l'independentisme i ampliar-la cap a sectors importants que dubten, cal emprendre un camí paral·lel, sobre altres bases jurídiques, legal i democràtic, mirant la realitat de cara i tocant de peus a terra.

“Tot i les diferències amb el cas de Catalunya, del precedent del TIJ sobre Kosovo en surten idees per al referèndum no pactat amb Espanya